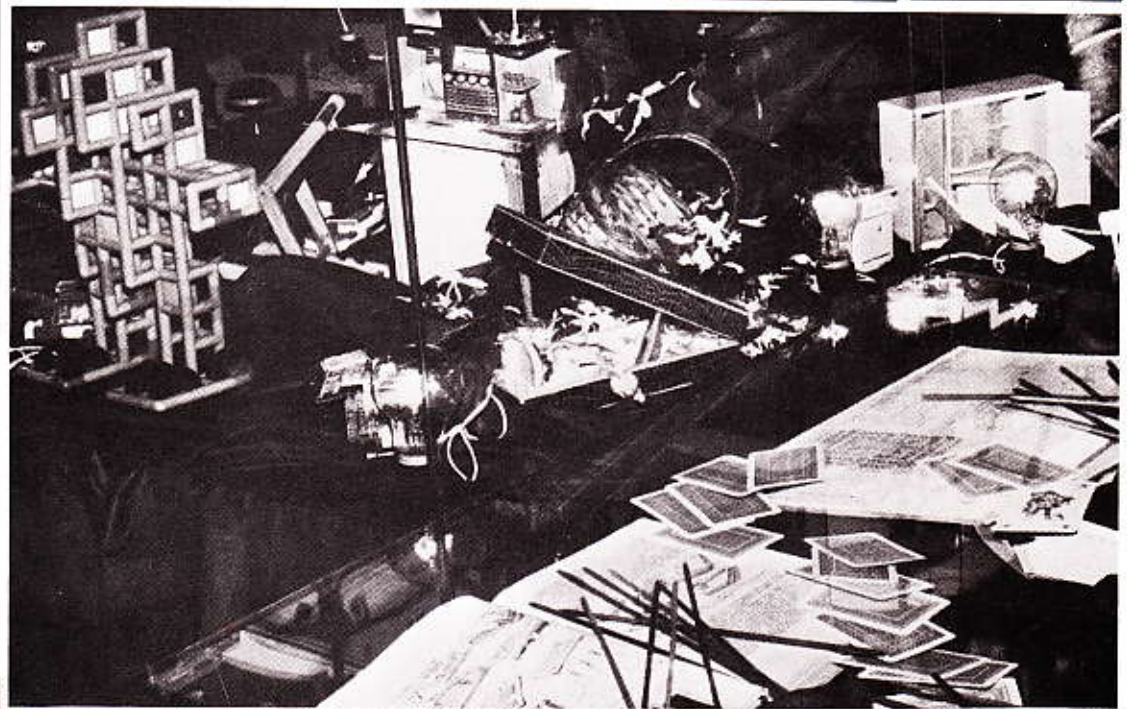
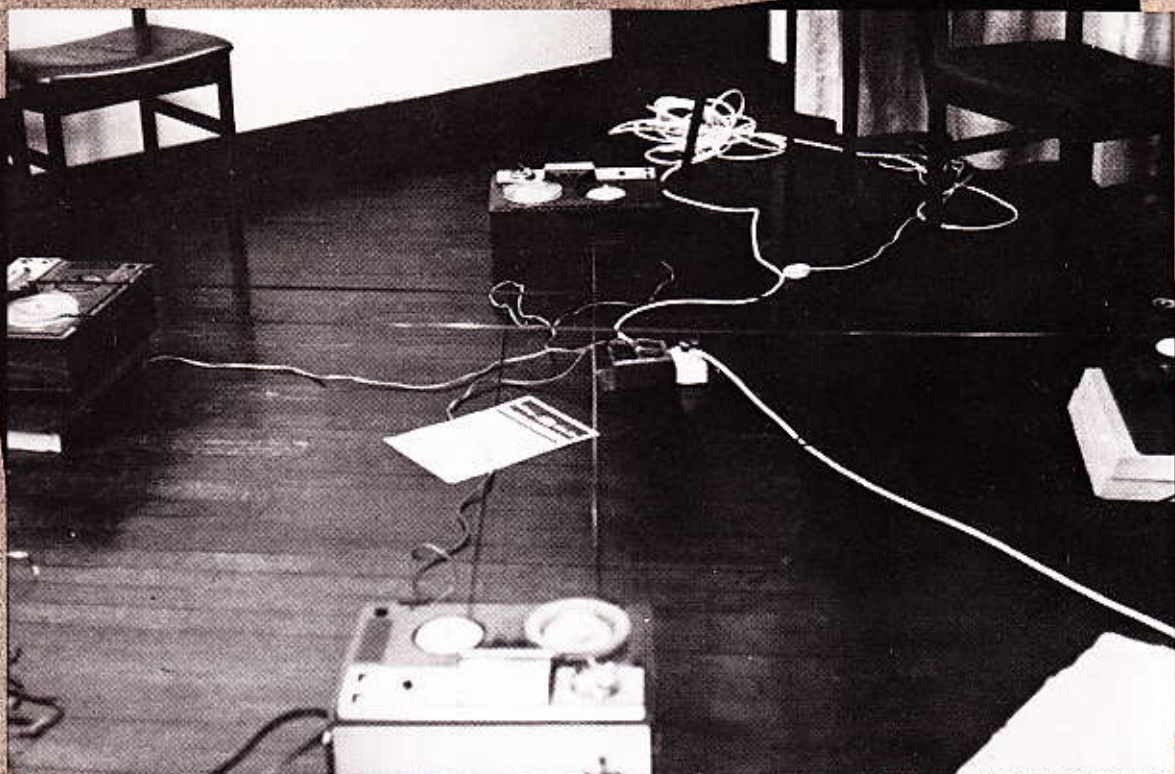

A N Y A G

A tudományos kutatás az anyag vizsgálatának mind bonyolultabb és egyszersmind célratörőbb módszereit éri el.

A tudományos felismerések – így például, hogy az atom átmérője a centiméter 250 milliomod részét sem teszi ki, vagy, hogy az atommag százezerszer kisebb, mint az egész atom – mellett a művészet is új tanulságokat kínál az anyaggal kapcsolatosan.

A korai avantgarde törekvésektől a pop arton keresztül Smithson neoavantgarde anyag-tanulmányáig sok olyan jelenséggel találkozunk, amely a korábbi korokban kimaradt a művészi vizsgálódás fókuszából és legfeljebb periférikus jelenségként jelentkezett. Más a XX. sz. végének anyagkísérlete, mint ami a reneszánsz bottegákban, műhelyekben zajlódhatott. Ott a majdan létrejövő kép, mint végcél érdekében kísérleteztek a különféle anyagokkal. (A misztikus és természettudományos kísérletek végcélja persze már akkor is más volt.)

Korunkban – bár különféle összefüggésbe ágyazódva – az anyagkísérlet és ennek dokumentációja a kreatív művészi tevékenység céljává és végeredményévé válhatott. Az alkalmazott anyagoknak nem csupán fizikai, kémiai tulajdonsága (szám, kiterjedés, súly, halmazállapot stb.), hanem fogalmi-asszociatív értelme (jelentés-lehetősége) is kifejezésre jut. Vagyis az anyag átlelkesül, szellemmel telítődik. Elképzelhető egy olyan vonal, amelynek egyik végén az anyag, másik

végén a szellem áll. Hogy a művészetet hol leljük meg, arra ez az egy képzeletbeli mutató – úgy hiszem – nem elegendő. Idézhetem ez ügyben Brassait, akit Bretonról írva a következőket mondja: „Érthető, ha André Breton, aki a festésztől csupán csak annyit kívánt, hogy »intellektuális spekulációkra« szolgáltatson ürügyet, Picasso valamennyi műve közül éppen ... a befejezetlen ürülék fogta meg a legjobban, hiszen szkatológikus tárgyánál fogva ez volt a »legszurrealistább«, anyagánál fogva pedig a »legmúlékonyabb és veszendőbb«. E festészetén kívül kompozíciónak a pusztá gondolata is lírai ujjongást váltott ki belőle – némi kis viszolygás ellenére”.

Különös módon sokszor a legpuritánabb anyaghasználat utal leginkább a szellemire. Gondoljunk csak a piramisokra vagy a stonehenge-ekre. A szavannás, sivatagos, sik terep és a kögula ellentétét csodás, földöntúli erő és akarat eredményeként is láthatjuk. Más dimenzióban, de hasonló ellentét feszül Pál Zoltán szobraiban, amikor a kő elcseppen, a csobbanó víztükröz bronzba merül. Technikai bravúr, vicc és csoda ez egyszerre. Lényegéhez, belső ellentmondásához a legelemibb tapasztalatok révén is hozzáférhetünk. Orosz Péter két koszorúja, a töviskoszorú és a szögesdrót koszorú elemi tapasztalásainkon túl szakrális asszociációkat is kivált. Nem véletlen, hogy a tövis-

koszorú egybe irandó. Ez immár önálló szó, önálló fogalom. A két anyag, a két koszorú találkozás az anyaghasználat és a gondolkodás lehetősége; önkényes tett, melynek eredménye kellő érzékenység esetén messzire visz a glediciától és dróthuzaltól. Előáll az, amit Vasvári–Havasi közös munkájukban idéznek, vagyis „A láthatatlan illeszkedés a láthatónál erősebb”.

Távoli anyagok találkozása tárgy-montázként látható Hegyeshalmi László (üveg-haj-viasz stb.) és Kopasz Tamás (haj, égett nylon, tollak stb.) munkáiban. A pusztulás egy fázisának kimerevített rekvizitumai ezek. Butak András természettudományos precizitást idézve dobozolja be „növényi tanulmányait”, szép írást, szép gyűjteményt és „szébb kort” imitálva.

A Susan Sontag által meghatározott „camp” életérzés felől is végiggondolhatjuk egy-egy mű anyaghasználatát. A kiállított

tárgyak között akad, ami nem elsősorban újszerűségével, mint inkább különös, „cikis” kedvességével hat. Ilyen Stefanovits Péter „Márvány tengerpart-ja (linóleum-intarzia), Kádár Katalin „Menyasszony-völegény című műve. Már rég nem az anyagról van szó. Hegedüs 2 László fekete posztó előtt világitó karácsonyfaizzóinak gubanca láttán, de ki-ki képzettsége szerint akár a fény anyagi természetén is elgondolkodhat.

A kiállítás akarva-akaratlanul jelzi azt a változást, amit a nyolcvanas években a média-kutatás, a kreativitás kollektív heroizmusa elszenvedett. Azt a változást, amit az anyaghoz és eszközökhöz való viszonyban tágabban és alapvetően a művészethez és annak társadalmi szerepéhez való viszonyban) a nyolcvanas évek „kulturális kihívása” folyamatosan eredményez.

Barabás Márton

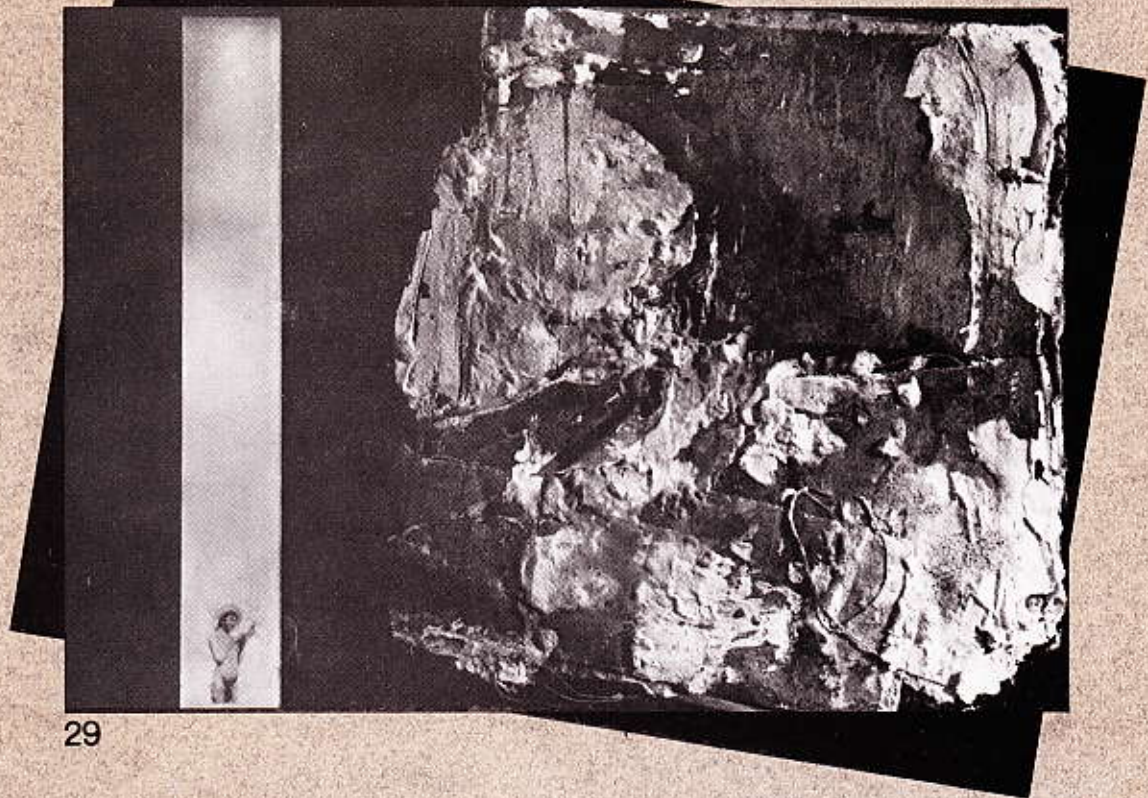

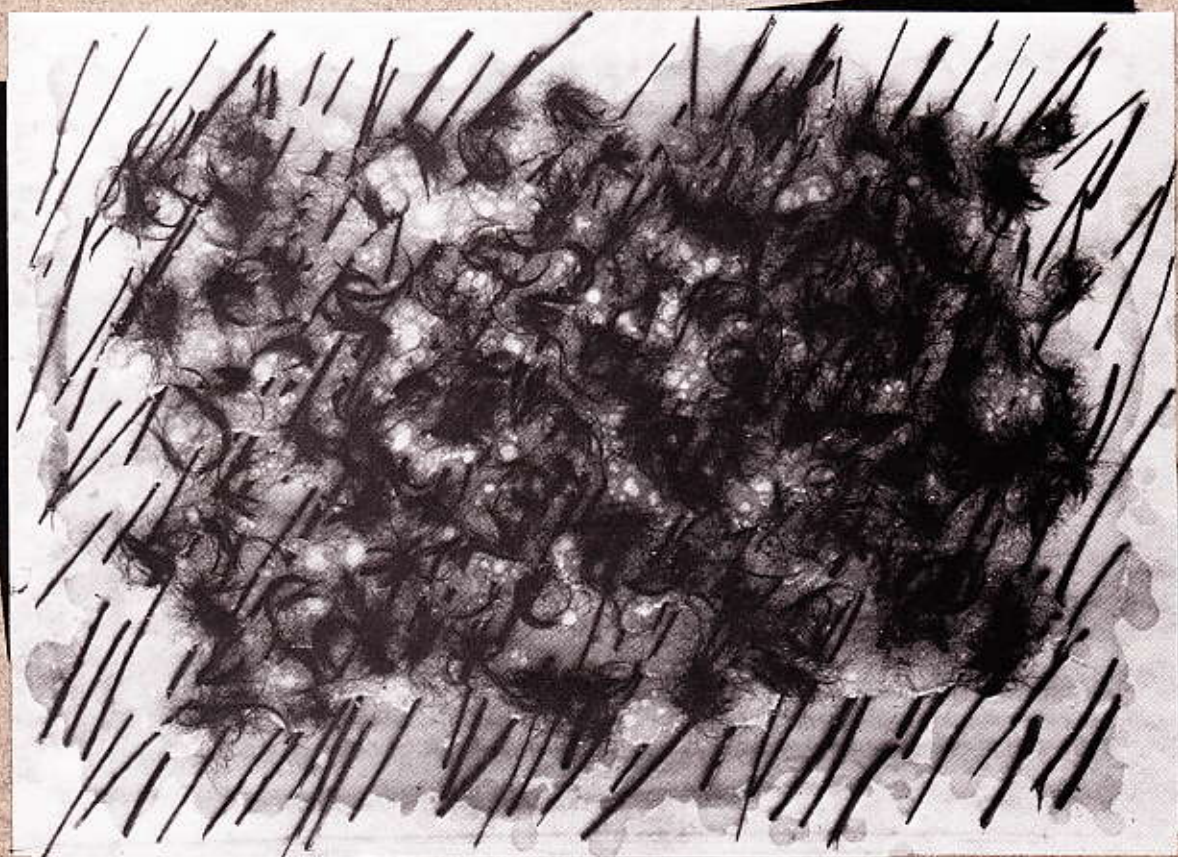
52

31

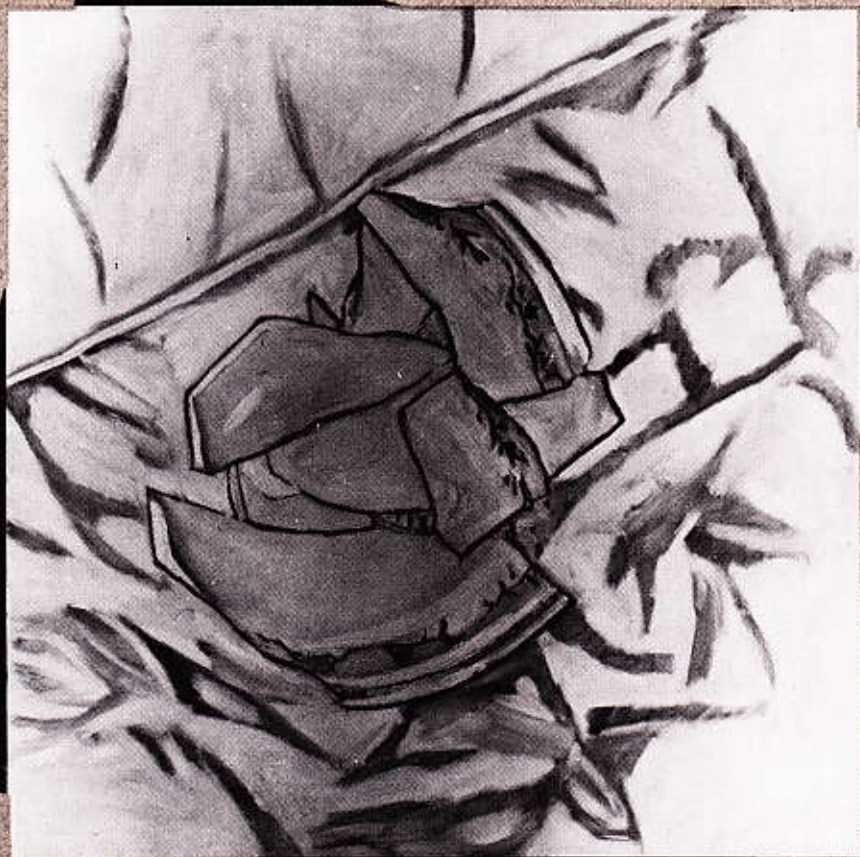
29

18

32

10

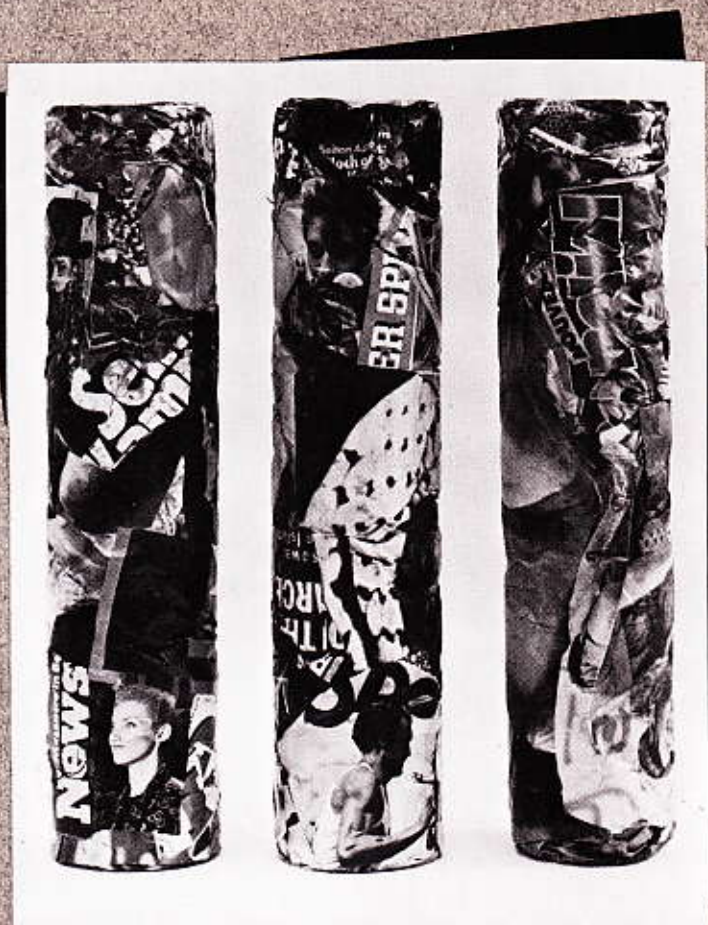
9

23

43

3

**A KIÁLLÍTÁSON AZ ALÁBBI MŰNKÉK
LÁTHATÓK:**

- Barabás Márton: Kőtojás (1)
 Borbás Klára: Installáció (2)
 Butak András: Növényi tanulmány I-II.
 (3, 4)
 Fény-transz-lokáció I-IV.
 (5-8)
 Drozsnik István: Sorsom I. (9)
 Fehér László: Cím nélkül (10)
 Fusz György: Női figura (11)
 Figura (12)
 Havasi Ildikó-Vasvári László Sándor:
 A világ egysége (13)
 Hegedüs 2 László: Kép (14)
 Térkép egy,
 térkép kettő (15)
 Fiókok (16)
 Fekete karácsony (17)
 Hegyeshalmi László: Üveg (18)
 Hornyák László: Tanulmány (19)
 Huber András: Struktúrák találkozása I-II.
 (20, 21)
 Kalmár István-Sinkó István: Kereszt (22)
 Kádár Katalin: Menyasszony-Völegény (23)
 Keresztes Dóra: Leltár (24)

- Kiss Zoltán László: Szellem (25)
 Máminálunk babám
 (26)
 Kopasz Tamás: Haj és tollak I-II. (27, 28)
 Ha elveszett amaz (29)
 Luzsicza Árpád: Jégplasztikák (30)
 Makó Judit: Szövetség van közted... (31)
 Orosz Péter: Anyag I-II. (32, 33)
 Pataki Tibor: Mutáció I-III. (34-36)
 Pál Zoltán: „G” (37)
 Túlnyomás (38)
 A rendbontók (39)
 Péter Ágnes: Modell (40)
 Samu Géza: Mutáció-variáció (41)
 Sass Valéria: Cím nélkül (42)
 Sárkány Győző: Hir-anyag (43)
 Stefanovits Péter: Márvány tengerpart (44)
 Szabó Tamás: Fej (45)
 Szőnyei György: Cím nélkül (46)
 Varga Géza: In memoriam (47)
 Varga László: Fej (48)
 Torzók III. (49)
 Vásárhelyi Antal: Madonna (50)
 Végheő Klára: Hagyaték (51)
 Záborszky Gábor: Lép a vízre! (52)

Fényes Adolf Terep VII., Rakoczi út 30.
 1984. augusztus 24-szeptember 9.
 A kiállítást a Fiala Képzőművészek Stúdiója és a Műcsarnok közösen rendezte.
 Felolvasó: Néray Katalin
 A kiállítást rendezte: Bakos Katalin, Barabás Márton
 A katalógust tervezte: Vasvári László Sándor. Fotó: Somfai István
 ISBN: 963-7161-22-8 Ára: 20,- Ft
 MAHIR - Zala Nyomda Zalaegerszeg 84 3357 0